

Czy niepełnosprawni uczniowie mają zagwarantowane prawo do edukacji? Opinia do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Helsińska Fundacja Praw Człowieka wspólnie z Forum for Human Rights przedstawiła Trybunałowi w Strasburgu opinię przyjaciela sądu w sprawie przeciwko Rumunii, która dotyczy ucznia ze zdiagnozowanymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W opinii podkreślono, że uczniowie z niepełnosprawnościami napotykają trudności w realizacji prawa do edukacji także w innych państwach europejskich.

Nękanie przez uczniów, nauczycieli i dyrektora szkoły

Sprawa M. C. p. Rumunii dotyczy chłopca ze zdiagnozowanymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (m.in. zaburzenia opozycyjno-buntownicze), który zarzuca, że był prześladowany ze względu na niepełnosprawność w szkole publicznej. Nękać go mieli zarówno uczniowie jak i nauczyciele, w tym także dyrektor szkoły.

Dzięki współpracy organizacji pozarządowej i szkoły, początkowo udało się wypracować optymalny model wsparcia chłopca podczas funkcjonowania w placówce. Sytuacja zmieniła się po zerwaniu współpracy z organizacją pozarządową – indywidualny plan wsparcia nie był kontynuowany i doszło do eskalacji negatywnych zachowań ze strony uczniów i nauczycieli. Wobec tego, uczeń zarzuca także, że szkoła nie zapewniła warunków odpowiednich do jego szczególnych potrzeb w toku edukacji. W efekcie musiał on przenieść się do placówki prywatnej, gdzie kontynuował naukę i miał zapewnione odpowiednie i indywidualizowane wsparcie.

Rodzice ucznia wszczęli szereg postępowań administracyjnych i cywilnych, jednak ich roszczenia i skargi nie zostały uwzględnione. W postępowaniu karnym doszło natomiast do skazania dyrektora szkoły za znęcanie się nad uczniem.

HFPC i Forum for Human Rights składają opinię przyjaciela sądu przed Trybunałem w Strasburgu

W skardze do Trybunału sformułowano wiele zarzutów, jednak HFPC razem z Forum for Human Rights w opinii skupiła się na kwestii dotyczącej prawa do edukacji, które jest chronione przez art. 2 Protokołu nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

W przesłanych Trybunałowi uwagach podkreślono, że kwestia realizacji prawa do nauki w niniejszej sprawie powinna być analizowana przez pryzmat Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami, która zobowiązuje państwa do zapewnienia włączającego systemu kształcenia umożliwiającego integrację osób z niepełnosprawnościami na wszystkich poziomach edukacji. Ponadto Konwencja zakazując dyskryminacji w dostępie do edukacji ze względu na niepełnosprawność, wskazuje na konieczność zagwarantowania osobom z niepełnosprawnościami racjonalnych usprawnień w toku kształcenia.

W opinii opisano funkcjonowanie systemów edukacji dla uczniów z niepełnosprawnościami w Polsce, Czechach i Słowacji. Analiza sytuacji w tych państwach wskazuje, że nadal istnieje wiele barier i trudności w realizacji dostępu do edukacji osób z niepełnosprawnościami. Organizacje odwołały się także do badań naukowych, mówiących o tym, że uczniowie z niepełnosprawnościami w sposób szczególny narażeni są na przemoc rówieśniczą w szkole, co może utrudniać realizację tym osobom prawa do nauki.

W sprawie M. C p. Rumunii Europejski Trybunał Praw Człowieka będzie miał szansę wzmocnić standard ochrony praw osób z niepełnosprawnościami. To z kolei będzie miało przełożenie na sytuację nie tylko w Rumunii, ale także w innych państwach europejskich, w tym w Polsce.